

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

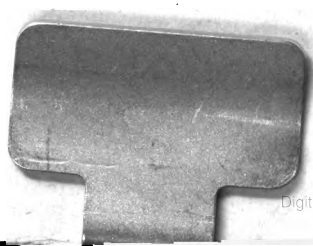
- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET

Digitized by Google 25975

NU OF NOOIT!

VADERLANDSCHE ONTBOEZEMING;

NA HET ONTSTAAN

VAN

HET OPROER,

IN EEN GEDEELTE

VAN

BELGIE.

DOE

Te UTRECHT,

bij J. G. VAN TERVEEN EN ZON.

1830.

— — — „ Dan zullen misschien onze kinderen
„ de stukken der verscheurde Grondwet bijeen zame-
„ len, om met tranen van weemoed hare schoonheid
„ te bewonderen, toen zij nog in haar geheel en on-
„ geschonden was.”

Woorden van den Heere VAN BORJENS, in de
zitting der tweede Kamer van de Staten Ge-
neraal, van den 15 December 1829.

NU OF NOOIT !

*Vaderlandsche ontboezeming, na het ontstaan
van het oproer, in een gedeelte van
België.*

Nu of nooit, waarde Landgenooten! moet ik tot U spreken, over Uwe en mijne dierbaarste belangen op aarde, en daardoor lucht geven aan mijn' beklemden boezem. Neen! ik kan niet langer zwijgen, terwijl de luide kreet van het snoodste oproer in België gehoord wordt. Want ik gevoel het veel levendiger, dan mijne pen kan uitdrukken, welk een' ramp die kreet over ons dierbaar Vaderland brengen kan; en brengen zal, zoo de goeden schroomvallig toezien, terwijl de boozen onbescroomd woeden, en, ter bereiking van hunne listige oogmerken, alles op het spel zetten. Het is waar; anderen kunnen beter spreken dan ik; en hebben dit aanvankelijk gedaan. En veelligt is mijne stem te zwak en te onbeduidend, om, onder de beroerten van Ne-

derland, gehoord te worden. — Maar weg met deze bedenkingen der beschroomdheid en der kleingeestigheid, die thans, zoo ooit, ter zijde gesteld moeten worden! Nu of nooit, zijn de zwaar beleedigde Nederlanders geneigd, om naar de stem der vaderlandsliefde te luisteren. En al trof mij ook Casandra's lot, die sprak, en door niemand gehoord werd, terwijl Troje viel; — mijn geweten moet mij nu althans niet kunnen verwijten, dat ik, uit lafhartigheid, de innerlijke stem gesmoord heb, die mij tot spreken drong. Laat mij dan mijn hart ontboezemen; terwijl onze drukpersen nog niet door de plundersaars van Brusfel vernield zijn.

Brusfel noem ik; en mijne ziel ijst van de gruwelijkste ondankbaarheid, welke de geschiedenis vermeldt! Nu of nooit, zien wij, dat zij het grootste treurpel is van menschelijke dwaasheid en boosheid. Hoe! die stad, door den Koning met weldaden, niet beschonken, maar overladen, die getrouw moest blijven, al vielen allen af, staekt het eerst het oproersvaandel uit; verzaakt het gezag van den besten Vorst, aan wien zij, naast God, alles verschuldigd is; en vernielt verachtelijk de teekenen van zijne grondwetige magt; terwijl daden, die den Nederlandschen naam voor altijd schandvlekken, op die ontrouw het zegel drukken! En, opdat de onbeschaamdheid niet minder groot zoude zijn, dan de ondankbaarheid, durft men nog op verdienste roem dragen,

gen; om dat men het aangehitste graauw niet langer heeft laten voorthollen, dan met de oogmerken der aanvoorders overeenkwam. Nu men zich schijnt te leun gesteld te zien in de dwaze, en voor Frankrijks Regering beleedigende hope op *Franschen* bijstand; nadert men den Koning, niet met de taal van herouw, niet met de ootmoedige bede om vergiffenis; maar met klagten en eischen, die ons de beruchte verzoekschriften, tegen de gewaande *grieyen*, in het geheugen roepen. — Wilt Gij, Landgenooten! de misdaad in eene andere gedaante aanschouwen; wendt het oog naar *Luik*. Hier heeft men, schijnt het, wel geene mindere ontrouw, maar toch mindere woestheid aan den dag gelegd. Maar daarvoor heeft men dan ook, in stoutheid en bepaaldheid van eischen, Brusfel zelve willen overtreffen. Ik zal de goeden en braven, onder de Brusfelaars en Luikenaars, die, zoo zij gedurfd hadden, gaarne de vlag der ontrouw zouden hebben willen nederhalen, niet met de overigen gelijkstellen; en zelfs lof geven aan die leden der beide Schutterijen, welke, met een goed oogmerk, door hunne toetreding, grooter kwaad zochten te verhoeden. Want de regtvaardigste verontwaardiging doet den Nederlander de billijkheid niet vergeten. Maar wat de listige bewerkers, de snoode hoofden en de gretige uitvoorders der Brusfelsche en Luiksche euvel daden aangaat; van hen zullen wij met afkeer spreken, zoo lang onbeschaamde ondank-

B

baar-

baarheid en meenedigheid niet onder de deugden moeten gerekend worden.

O! mogt mijne zwakke stem kunnén doordringen tot de Raadslieden van onzen goeden en wijzen Vorst! Ik zoude hen smeken om, nu vooral, aan de onregtvaardige eischen (1) van het Oproer *niets toe te geven*, noch het daardoor onbetembaar te maken. Ter goeder trouw, Landgenooten! waren de Belgische *Unionisten* (2) in het algemeen, en die van Luik en Brusfel in het bijzonder, door toegevendheid en inschikkelijkheid, te winnen geweest; zij moesten ons, nu of nooit, het voorbeeld gegeven hebben van gehechtheid aan Vaderland, Vorst en Grondwet. Herinnert U alles, wat de goede Koning, zoo veel jaren lang, voor die ondankbaren gedaan, opgeofferd en in de waagschaal gesteld heeft. Of denkt slechts aan het laatste en nieuwste. Ter hunner gunste, is door DE CELLES, dien wij kennen, een *Concordaat* gesloten, voor

(1) Hier en vervolgens, worden alleen zoodanige eischen bedoeld, welke de regten der *getrouwe* Nederlanders bedreigen. Over de overige pordeel ik niet.

(2) Dat is: de, vroeger fel tegen elkander verbitterde, doch nu, voor eenen tijd, tegen onze hooge Regering naauw vereenigde, nabauwers of aanhangers der *Jakobijnen*, ter eene, en der *Jesuiten* en der *Congregatie*, ter andere zijde.

voor welks getrouwe uitvoering het Hof van Rome zelf onzer Regering zijnen lof niet heeft kunnen onthouden. Op hunnen kreet, is het *Collegium philosophicum* vernietigd, met welks oprigting onze edele Vorst de reinste wenschen, ter beschaving en verlichting van de Leeraaren eens aanmerkelijken deels van zijn volk, verbonden had. Om hun genoegen te geven, zijn de laatste bepalingen, omtrent het *onderwijs* en de *taal*, gemaakt, in weerwil der wenschen van zoo veel getrouwe vrienden van Vaderland en Koning. Op hun geschreeuw, heeft men andermaal, ondanks zoo veel welsprekende vertoogen onzer Verteenwoordigers, het aanmerkelijsste voortbrengsel van den grooten handel bezwaard. — Ik vermeet mij niet, om deze daden van ons geëerbiedigd Bestuur te beoordeelen. Maar dit zeg ik, met de volste overtuiging, dat, door geene verdere toegevendheid, iets gewonnen kan worden', bij hen, die de edelmoedigste zachtmoedigheid beantwoorden, met het opsteken der oproervaan.

Veelmeer is, uit de inwilliging der nieuwe eischen van het Oproer, voor het Bestuur van onzen geëerbiedigden Landsvader, het grootste en onherstelbaarste verlies te vreezen. De muitelingen zelve zouden daardoor des te stouter worden. Want ieder huisvader weet, welk eenen invloed, op baldadige, hardvochtige en ongevoelige knapen, de aanhoudende inwilliging van hunne onredelijke vorderingen heeft. Maar grooter verlies zoude daardoor het Bestuur be-

dreigen. Ja! ik beef daar ik het zeg: maar, indien iets den troon, zoo vast gegrond op de liefde der Nederlanders en op de trouw der verbonden, konde doen wankelen; het zoude de verandering zijn onzer wetten, bovenal onzer Grondwet, *om het omroerige gescheur* der weerspannige *Unionisten*. Daardoor toch zoude de moed ter nedergeflagen worden van alle oprechte vrienden van den dierbaren Koning. Velen hunner hebben Hem als Vorst gehuldigd, toen zij, niet achter hunne rivieren muitende plunderbenden, maar rondom zich Fransche bajonetten zagen! Zij allen schaarden zieh toen, en scharen zich nu, rondom den geliefden Vorst, in hem den standvastigen verdediger ziende van hunne verlichting, vrijheid en regten, tegen dwingelandij en geweld. Indien immer die band der liefde verscheurd konde worden (dat God genadig verhoede!); het zoude dan zijn, als wij de taal, die onze moeders ons leerden, ons opvoedings-stelsel, dat de bewondering van Europa is, onzen, door de Grondwet bepaalden invloed op de Nederlandsche Staats-huishouding, onzen handel, door tachtigjarigen strijd verkregen, zagen opofferen aan den moedwil van hen, die onzen Vorst nog *Koning* noemen, omdat zij niet, zoo als elders, een' ander in de nabijheid zien, op wien zij zijne regten kunnen overdragen.

Gelukkig dan, driewerf gelukkig, is het geëerbiedigde Hoofd van onzen Staat, dat hij, in de getuigenis van zijn *Geweten*, en in de getrouwe opvolging der

der *Grondwet*, kracht vindt, om de muitelingen, met vasten blik, onder het oog te zien. Zoo veel onderscheid er is tusschen het beste deel der heldhadtige burgerij van Parijs, en de Brusfelfche roofberden; even groot is het verschil tusschen den ongelukkigen Koning KAREL X, die het maatschappelijk verdrag schandelijk verbrak, en onzen edelaardigen Vorst; die toen zelfs, als aan het einde van het vorige jaar, de ongehoordste moedwil hem uittartte, om tot buitengewone maatregelen toevlugt te nemen, het middel gevonden heeft, om, met Gods hulp, ondersteund door getrouwe Raadslieden en Volksvertegenwoordigers, het Vaderland uit de dringendste ongellegenheid te redden; zonder zich zelfs de allerminste afwijking van den letter der *Grondwet* te veroorloven. Daarvoor danken wij God; en zal de nakomelingschap onzen Koning roemen. Dat edel zelfgevoel moge het deel zijn van alle zijne opvolgers! — Waarlijk; Hij, onderschraagd door zulk eene getuigenis des gewetens, sterk door het vertrouwen op den Allerhoogste, regerende door den wil en met toewijding van geheel Europa, aan het hoofd staande van het volk, dat FLIPS van Spanje overwon, en aan NAPOLEON de gehoorzaamheid durfde opzeggen; Hij behoeft niet te vreezen voor eenige duizenden van muitelingen, die nu reeds, door hunne euvel daden, hunne zaak verachtelijk gemaakt hebben, in het oog van alle goede menschen.

Geeft

Geeft dan, nu of nooit, o Gij, die invloed hebt op het Staatsbestuur! daar, waar het baten kan, den bescheiden' en eerbiedigen, maar vertrouwenden wensch te kennen van al, wie waarlijk Nederlander is: „ Och! dat de Koning, door geenerlei inwilli-
 „ ging het Oproer stoutter late worden; door gee-
 „ nerlei verandering der wetten of verordeningen,
 „ tegen den wensch der goeden, vruchteloos poge het-
 „ zelve te voldoen; en vooral met verontwaardiging
 „ iederen eisch der weerspannelingen, om onze schoo-
 „ ne Grondwet, *om hunnen wil*, verminking te doen
 „ ondergaan, zoo veel zijn wettig gezag toelaat, we-
 „ derstand biede!”

Gij vooral zult, nu of nooit, (ja nu voorzeker!) de stem van het Vaderland hooren, en krachtig doen hooren, waardige *Volksvertegenwoordigers* in beide Kamers! die, door het Noorden of Zuiden gekozen, nimmer vergeten hebt, dat Gij *Nederlanders* vertegenwoordigdet. Op U rust een goed deel van onze hoop. Wij weten, wat Gij, weinige maanden geleden, deedt, om, in overeenstemming met den besten Koning, ons dierbaar land, op eene grondwettige wijze, voor verderfelijke schokken te bewaren; en hoe niet weinigen Uwer vroeger, in die ondankbare stad zelfs, welke toen nog het masker niet geheel had afgeworpen,

pen, maar waar Gij niet zelden aan de bespotting van laatlunkende jongelingen blootgesteld waart, met mannenmoed, de edelste zaak verdedigd hebt. Voor die trouw dankt U het erkentelijke Vaderland; en derzelver vermelding zal deszelfs geschiedenis versieren. Maar wij verblijden ons, dat Gij, vooreerst althans, in vrijer lucht zult beraadslagen. Want wat waarborg voor de zedelijke vrijheid der raadpleging zoude U, voor het tegenwoordige ten minste, die stad aanbieden, die zich verlaagd heeft, om het middelpunt van het oproer te worden, en zich zelve daardoor de eer onwaardig gemaakt, om de zetel Uwer vergadering te wezen? (3) Reeds verblijden wij ons in het vertrouwende uitzigt, dat, als men U tot eigenlijke scheidslieden zoude willen kiezen, tuschen het grondwettig uitgeoefende Gezag en het gewapende Oproer, dat hetzelfde meinedig versmaad heeft; Gij die taak met verontwaardiging van U zult wijzen; en dat, zoo men de stoutheid mogt hebben, om, ook in Uwe vergadering, den snooden opstand te verdedigen, Gij dezelve, door redenen, even warm als bondig, zult beschamen. O! hoe zullen Uwe krach-

(3) Het *Journal de Gand* heeft hieromtrent, dezer dagen, zeer belangrijke dingen gezegd. Hoe zoude zich *Gent* en het aanzienlijke *Vlaanderen* gestreeld voelen, indien het eerste, tot loon van voorbeeldige trouwe, met *den Haag*, de beurtelingsche eer genoot, om de Staten Generaal in zijnen schoot te bezitten!..... Maar wij mogen de wijsheid van den Koning niet vooruitloopen.

krachtige besluiten de laatste hoop der misdaad te leur stellen! En eischt het Oproer thans weder met groote onbeschaamdheid, de achterstelling der *vaderlandsche* taal; Gij, Noordnederlanders! zult pu althans, wat Gij ook vroeger uit toegevendheid deedt, *Nederlandsche* gevoelens, in de *Nederlandsche* taal voorstaan. Zij toch, die, in vijftien jaren tijds, zelfs die schoone taal niet wilden leeren *verstaan*, zouden naar U niet hooren, welke spraak Gij ook moegt bezigen. Het Nederlandsch moet gehandhaafd worden, als de *openbare volkstaal*, zoo men niet langzamerhand ons volkskarakter wil zien uitgewischt. En van wie mogen onze landgenooten die handhaving eerder verwachten, dan van U? (4)

Achtbare Volksvertegenwoordigers van de beide Kamers, uit het Noorden en Zuiden! die thans reeds, ieder in Uw gewest, volksgeest en burgerzin poogt aan te kweken en te verlevendigen; nu wel dra, of nooit, opent zich voor Uwe vaderlandsliefde een luisterrijk tooneel. Dan volgen wij U, met onze gedachten en wenschen, en met onze vurigste bede, dat, terwijl onze krijgslieden zich aangorden, om,

(4) Aller opmerking waardig is hetgeen daaromtrent gezegd wordt, in het allervoortreffelijkste boekje: *Over Volksgeest en Burgerzin* (Leyden, 1829) p. 35 volg. Vergelijk vooral; wat een echt vaderlandsche schrijver, met kracht van redenen, betoogd heeft, in de *Aruhemsche Courant*; van den 26 Junij j. 1.

om, zoo het nog noodig mogt zijn, in het veld, de wapenen der muitelingen te bestrijden, de eeuwige Bron der wijsheid U moed en kracht geve, om, in de raadzaal, aan hunne niet minder gevaarlijke *eischen* kloeken wederstand te bieden!

Eere hebbe de Koning, die, met zoo groote véerkracht en zoo vaste welberadenheid, onze krijgsbenden, als in een oogenblik, ter beteugeling van het oproer, heeft doen zamenfnellen! Maar eere geeft ook ons hart aan U zelven, dappere Krijgslieden van alle rangen en wapenen! die, met zoo veel geestdijft, de stem der eer hebt opgevolgd. Ja! nimmer werd eervoller taak aan Uw' moedigen arm opgedragen, dan nu; daar Gij geroepen wordt, om aan Vorst en Vaderland, aan regt, wet en orde, de zegenpraal te verzekeren over muiterij, plundering, brandstichting en meenedigheid. Geene *burgers* hebt Gij te bestrijden, maar hen die zich den burgernaam geheel onwaardig gemaakt hebben; geene *broeders*: want wie, behalve veelligt den schandelijken *Courrier des Pays-Bas*, zoude U de beleediging durven aandoen, om die plunderbenden zoo te noemen? Nu of nooit voorzeker, zult Gij toonen, dat het Vaderland U niet te vergeefs het dierbaarste, dat het bezit, ter verdediging heeft toevertrouwd. Nu of nooit,

wacht

wacht U de dank van geheel het geredde Nederland! Ja thans reeds brengen wij U die toe; daar Uwe aan-nadering en kloeke houding alreede het misdrijf zoo grooten schrik aanjaagt, dat de muiterij angstig terugdeinst.

Maar ongenoegzaam zijn de beste pogingen van Regering, Volksvertegenwoordiging en Krijgsmagt, zoo het volk, op de eerste geruststellende berigten, influimert. Nu of nooit, Nederlanders! moet Uw Koning niet slechts, maar moeten ook buitenlanders weten, wie Gij zijt, en wat Gij, is het nood, voor Vaderland, Vorst en Grondwet durft opofferen.

Daartoe is voor alles *eendragt* noodig. Geene tweespalt zij er dan tusschen *Roomschen* en *Onroomschen*: want beiden hebben tot de verlossing van het Vaderland medegewerkt, en hebben evenveel belang bij deszelfs behoud. Konden ons immer de plunderbenden overheerschen, of in het lot van Brusfel en Verviers doen deelen; — wie zal zeggen, of zij dan alleen de Protestantische heiligdommen zouden hopen; — dan of zij, die de Parijzenaars, alleen in het kwade nabootsen, veeleer hen, die het aartsbischooppelijk paleis van Parijs bestormden, en de Kerk van Ste Geneviève ontwijdden, zich tot voorbeelden zouden stellen; en zich daardoor leerlingen betoonen van dien

DE

DE POTTER, die, voor weinige jaren nog, de Roomfche Eeredienst zoo fchandelijk verguisde? — Nu of nooit, moet er eendragt zijn tufchen Nederlandfche *Hollanders* en Nederlandfche *Belgen*. Neen! het moet den eerloozen *Courrier des Pays-Bas* niet gelukken, ons te verdeelen, om ons allen daardoor des te zekerden in het verderf te ftorten. De Schutterijen van *Gent* en *Antwerpen* en andere Belgifche fteden, die, zonder een' oogenblik de vlag van ontrouw op te hiffchen, of des Konings gezag te verzaken, de muiters hebben weten te bedwingen, hebben zich den dank verworven van een ieder, die het gemeene Vaderland lief heeft. Nu of nooit, weten wij, dat ook daar *Nederlanders* en broeders wonen. O! mogt nu voor al Holland en Vlaanderen, Amsterdam en Antwerpen, mogten alle getrouwe gewesten, zich tot één volksgevoel vereenigen! Indien zoo Juda en Efraim broederlijk vereenigd wierden; — hoe vurig zoude dan het Nederlandfche Israël den God der vaderen danken, dat de listige aanflagen der booze Achitofels van onze dagen, tegen hunnen wil, ter bereiking van zulk een boven alles wenfchelijk doel, moesten medewerken! Nimmer voorzeker zag de Koophandel van Antwerpen en de Nijverheid van Gent en Brugge, zoo aanfchouwelijk, als het thans in het lot van *Verviers* en andere fteden, gezien wordt, wat allen wachten zoude, zoo de heerschappij der *Unionisten* zich uitbreidde. — Nog eens; nu of nooit, moet de tweefpalt of woordenftrijd ter zijde ge-

gesteld worden, tusſchen ſtrengē *Koningsgezinden* en *Vrijzinnigen*. Onze Koning wilde niet regeren, zonder *Grondwet*, noch zich boven dezelve verheffen. Daarvoor danken wij Hoogstdeſzelfs verſtand en hart. En niemand verzwakke het gezag van den Vorst, door het op andere grondſlagen te veſtigen, dan waarop Hij zelf het wilde geveſtigd hebben. Maar niemand der onbekrompen denkenden zij ook zoo bekrompen van geest, dat hij de broederhand weigeren zoude aan den gehoorzamen medeburger, die met zijne beſpiegelingen, over den oorsprong en den grond der koninklijke magt, hooger vlugt neemt dan men, in ons vaderland, billijk verwachten mogt. O Nederlanders! na of nooit, moet er *eendragt*, zijn tusſchen Roomſchen en Onroomſchen; tusſchen getrouwe Hollanders en Belgen; tusſchen ſtrengē en meer gematigde Koningsgezinden. Niemand ſluiten wij uit dit verbond der Nederlaſdiſche getrouwheid, die niet zich zelven, door openlijke of meer bedekte ontrouw aan Koning en Grondwet, buitenſluit. Met dezen laaſtſten toch willen wij geene gemeenſchap hebben; en tegen hem nog meer op onze hoede zijn, als hij in het kleed des vredes, vermetele eiſchen doet, of ons tegen elkander poogt op te zetten, dan wanneer hij, als openlijke vijand, de leuze tot den opſtand geeft.

Maar,

Maar, nu of nooit, moet zich ook met die eendragt hartelijke, doch kalme belangstelling paren in het heil van onzen dierbaren geboortegrond. Waarlijk, hij die meende, dat de Noordnederlander te koud of onverschillig is, om in warme vaderlandsliefde ontvonkt te worden, moet, thans zoo immer, zien hoe zeer hij zich bedrogen heeft. Die geestdrift zullen wij niet laten verflappen; al meenden wij ook billijke redenen te hebben, om ons over deze of die beschikkingen der Regering te beklagen. Want nu blijkt het ons, meer dan immer, hoe moeilijk de taak is, onzen goeden Koning opgelegd. O Nederlanders! ziet en hoort, wat men ginds van Hem eischt; en trekt Uwe gedachten af van hetgene Gij meent te onregt te misfen, om al Uwe pogingen uit te strekken naar het behoud van hetgene Gij hebt. Amsterdam, de *hoofdstad van ons land*, (het maakt zich dien naam waardig!) gaat, schoon niet zoo gelukkig zijnde, als het wenschte, heerlijk voor, in de betooning van die echt vaderlandsche gezindheid. — Gelijk men in het onheil best zijne ware vrienden kent; zoo leere ons thans de Koning kennen. Nu, zoo immer, moeten wij ons zelve en elkander aansporen, om, wat er ook gebeure, met standvastigen moed, der heilige zaak van het Vaderland getrouw te blijven; en ons steeds gereed houden, om voor dezelve, wanneer het noodig is, en onze Landsvader ons wenkt, alles op te offeren. Maar die gezindheid, welke Gij

steeds

steeds levendig houdt in het hart, wilt en moet Gij, edele Nederlanders! niet uiten op eenigerlei wijze, die, door onbepaalde drift, of verwaarloozing van wet en orde, het karakter van onzen landaard verzaaken zoude. Nimmer zult Gij den schijn aannemen van, onbedachtzaam en roekeloos, des Konings maatregelen vooruit te loopen. Heil hebben dan zoo vele waakzame Schutterijen, die thans, met oud-vaderlandsche burgertrouw, alom de rust en zekerheid handhaven! Maar eere hebben ook die moedige jongelingen, die zich reeds, met vurige geestdrift, ter verdediging van Vaderland en haardsteden, aangeboden, maar met dien jeugdigen burgerzin mannelijke kalmte hebben weten te paren; en dus de stille bezigheden des vredes, zoo lang de Overheid hen niet roept om die voor eene wijle te staken, met rustige bedaardheid voortzetten! Gelukkig schat ik mij; zulke jongelingen mijne landgenooten te kunnen noemen, en mij overtuigd te mogen houden, dat duizend anderen gereed staan, om, wanneer het noodig mogt worden, het voorbeeld van hunnen heldenmoed na te volgen.

Nu, meer dan ooit, verblijd ik mij, dat het ons Vaderland niet ontbreekt aan wijze en achtbare mannen, rijp in ervaring en wereldkennis, wier naam reeds

reeds gezag aan hunnen raad bijzet; welke het Nederlandsche gevoel zullen leiden, opdat het even zeer voor influïmering, als voor al te voorbarige opwelling, bewaard blijve. Hen smeek ik dan, dat zij mijne zwakke stem willen vervangen of aanvullen, versterken of verbeteren. Nu de kracht van den opstand, voor dezen oogenblik althans, gefnuikt schijnt, zenden Brussel en Luik, en voorzeker zij niet alleen, afgevaardigden naar den Koning, om Hoogstdenzelven hunne vorderingen voor te dragen. Wat moeten wij, in deze veel beslissende oogenblikken, doen? Wij, die geheel andere, en, zoo wij meenen, veel billijkere wenschen koesteren; en toch afkeerig zijn van de bemoeijingen van hen, die onlangs ouden en jongen, wijzen en dwazen, de ondertekening van zoogenaamde *petitiën* tegen gewaande *grievens* afdwongen? Wij, die weten, hoe ongepast het thans zoude zijn, den goeden Vorst, buiten groote noodzaak, met vertoogen of klagten over bijzondere, plaatselijke belangen lastig te vallen; maar die toch zoo vurig om de voortduring eener grondwettige orde van zaken, en om de ongekreukte handhaving der regten van Vorst en Volk wenschen; terwijl men elders *verandering* en *omkeering* tot de voorwaarde van trouw en onderwerping schijnt te stellen? Nog eens: wat moeten wij thans doen? Zegt het ons, o wijze mannen! wier voorlichting wij, nu of nooit, behoeven. Mijn doorzicht is te gering; mijn gemoed

te

zeer overfelp! Maar mogt ik iemand Uwer toespreken hebben uitgelokt; hoe zoude ik mij dan verbeugen, mijn hart ontboezemd te hebben!

Eindelijk, Landgenooten! nu of nooit, moeten wij alle onze wenschen en pogingen voor het Vaderland heiligen door de *Godsdienst*, door dankbaarheid jegens, onderwerping aan en vertrouwen op het weldadige Opperwezen, hetwelk onze vaders, eeuwen lang, zoo veel volksgeluk deed genieten; ons meer dan eens uit het hagchelijkste gevaar, ja uit den diepsten nood, zoo genadig verlost; en ons nu, in de laatste jaren, wederom een zoo aanmerkelijk deel van de welvaart genieten deed, die wij vroeger, onder vreemde heerschappij zuchtende, voor altijd verloren geacht hadden. — Wij beklagen dien dagbladschrijver, welke zulke gevoelens, die hij aan de Hollanders toekende, dezer dagen bespotten, en in dwaze tegenstelling brengen durfde, tegen den moediger' aard van anderen, die zich zelven hielpen, en daarom van God geholpen wierden. Ach! hij wist niet, die ongelukkige, dat dan eerst de mensch, met bedaarden, wijzen en standvastigen moed, zich zelven kan helpen, als zijn hart hem zegt: *Ik vrees God, en ik heb gene andere vrees!* — Ja, nu of nooit, moeten wij allen nederknielen voor den Regeerder der wereld,
die

die de Bron van alle krachten, de Vader van alle wijsheid is.

„ O God! die aan onze vaderen en aan ons zoo
 „ veel volksgeluk, aan ons *zulk* eenen Vorst en
 „ *zulk* eene Grondwet (5) gaaft, wij danken U een-
 „ stemmig voor die onverdiende zegeningen. Maar
 „ leer ons Uwe weldaden, omdat ze van U komen,
 „ hoog waarden en standvastig verdedigen. Geef
 „ daartoe aan Vorst en burgers wijsheid, kracht en
 „ moed, gegrond op het nederige vertrouwen op U,
 „ die ons nooit verliet. Laat ons allen reine vader-
 „ landsliefde bezielen, in navolging van dien Eenigen,
 „ wiens kruis ons Christenen verbindt, die weende
 „ over Jerusaleem, maar werkte, zoo lang het dag
 „ was, om deszelfs ondergang af te wenden. Leer
 „ ons, dat vaderlandsliefde in godsdienst en deugd
 „ alleen haren vasten steun heeft. Bewaar ons, dat
 „ wij

(5) Aangaande dit onwaardeerbare *Palladium* onzer vrijheid, moet, thans inzonderheid, herlezen worden, wat door hem, die, in het jaar 1813, het Hoofd was der redders van het vaderland, gezegd is, in de *Bijdragen tot de huishouding van Staat in het Koninkrijk der Nederlanden*; op verscheidene plaatsen, doch vooral in het *achtste Deel*, bl. 85. en volgg. Hiermede vergelijkte men de uitmuntende *Redevoering* van Mr. M. C. VAN HALL, *over de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden, als overeenkomstig met den staat onzer maatschappelijke verlichting en beschaving, en geschikt om die te bevorderen*; gehouden voor de *alg. Vergadering der Maatsch. tot Nut van 't Algemeen*, ten jare 1827.

„ wij niet, over anderer ondankbaarheid ons beklagende, zelve ondankbaar Uwe weldaden verwaarloozen, en daardoor onze kinderen, als het te laat is, onze dwaasheid doen betreuren!”

Geschreven, Zaterdag den 4 September 1830.

